

Obszar Wielkiego Rowu Afrykańskiego, pomimo, że stracił dziś status „*kolebki ludzkości*”, nadal uznawany jest za *ostoję* naszego gatunku. Optymalne warunki środowiskowe pozwalały przetrwać tam człowiekowi w okresach dramatycznych kryzysów klimatycznych w plejstocenie. Równinę Serengeti również określić można więc *matecznikiem człowieka*. Szczególna umiejętność naszego gatunku – zdolność do przystosowywania się do bardzo różnych warunków środowiskowych, była jednym z fundamentów naszego sukcesu ewolucyjnego. Badania archeologiczne z obszaru Afryki wskazują, że to właśnie tam *Homo sapiens* zyskał tę cechę. Trwa burzliwa debata, co stało u podstaw owej plastyczności behawioralnej człowieka. Kilka lat temu, nasz zespół w wyniku badań w Sudanie, dostarczył nowych argumentów o niespotykanej rozdzielczości – wskazaliśmy wpływ zmienności pór roku i zmian środowiskowych na modele adaptacyjne ludzi. Obecnie wiemy, że człowiek ok 50 tys. lat temu wyraźnie zmieniał *model życia* dostosowując się do migracji zwierząt, wylewów Nilu i dostępności surowców. Plastyczność kształtowała się więc nie tylko w perspektywie tysiącleci, czy różnic geograficznych ale była *ćwiczona* w skali każdego cyklu rocznego. **Celem projektu jest weryfikacja ustaleń z Doliny Nilu, na obszarze masowych, corocznych migracji zwierząt, a jednocześnie będącego kluczowym w najstarszej historii współczesnego człowieka – Równinie Serengeti.**

We współpracy z tanzańskimi naukowcami z Uniwersytetu w Dar es Salaam planujemy zainicjować polskie badania archeologiczne w Tanzanii. Prace wykopaliskowe (3 sezony badawcze) będą prowadzone na stanowisku Loiyangalani w Serengeti. Zostało ono odkryte ok 50 lat temu, a wstępne badania wykazały jego duży potencjał poznawczy. Odkryto tam zarówno liczne zbiory artefaktów kamiennych jak i doskonale zachowane, skamieniałe szczątki zwierząt, co świadczy o dużym potencjale naukowym Loiyangalani. Zadania naukowe realizowane w ramach projektu to precyzyjne określenie chronologii stanowiska w oparciu o różne, metody analityczne w aktualnych wariantach (OSL singlegrain, AMS C¹⁴, ESR), ocena wpływu migracji zwierząt na styl życia ludzi w regionie w oparciu o nowatorsko stosowane badania archeozoologiczne, stworzenie nowoczesnych obrazowań topograficznych w oparciu o GIS, przetestowanie różnych metod analitycznych z zakresu Archaeological Science.

Badania wykopaliskowe na stanowisku Loiyangalani mają dostarczyć nowych danych do naszej wiedzy o podstawach plastyczności behawioralnej człowieka w epoce paleolitu środkowego. Jest to jeden z **zasadniczych powodów** realizacji projektu. Obszar Afryki Wschodniej, głównie Tanzanii, po epoce wielkich odkryć paleoantropologicznych, został niejako zmarginalizowany naukowo. Obecnie prowadzi się tam badania tylko okazjonalnie na kilku późno-plejstocenijskich stanowiskach, a nowe dane napływają głównie z RPA, Maroka, Algierii czy Sudanu. Realizując projekt chcemy na nowo wprowadzić dane naukowe z Rift Valley do debaty o ewolucji behawioralnej naszego gatunku i jego wyjątkowych cechach, które są fundamentalne również współcześnie. Odpowiadając na zaproszenie władz Tanzanii skierowane podczas zeszłorocznego kongresu PAN-Afrykańskiego, chcemy zainicjować polskie badania w tym kraju. Jest to unikalna okazja podjęcia badań w prestiżowym naukowo regionie, z którego dane pozwolą jeszcze mocniej zaistnieć polskiej archeologii w światowym dyskursie naukowym.

Ranga potencjalnie pozyskanych w ramach projektu wyników jest bardzo duża i trudna do przecenienia. Liczymy, że mogą one poważnie przyczynić się do **rozwoju stanu naszej wiedzy** o cechach behawioralnych, kognitywnych i adaptacyjnych człowieka w czasie jego udanej ekspansji poza Afrykę. Głównym efektem będzie pozyskanie przy użyciu najnowocześniejszych metod, nowych danych archeologicznych i archeozoologicznych z obszaru Afryki Wschodniej. Weryfikacja dotychczasowych datowań stanowiska pozwoli ustalić jak długo Serengeti stanowiło „matecznik” *Homo sapiens*, stwarzający optymalne warunki do życia według wzorów wypracowanych 100 tys. lat wcześniej. Spodziewamy się, że pozyskane w Serengeti informacje o łowiectwie, organizacji obozowisk, technikach obróbki różnych surowców kamiennych poważnie wzbogacą wiedzę o późnej ewolucji naszego gatunku i historii nabywania umiejętności, które umożliwiły mu kolonizację skrajnie różnych środowisk. Jest to ważna wiedza nie tylko w debacie naukowej ale również dla współczesnych społeczeństw zmagających się z globalnymi zmianami klimatycznymi.